

сучасних світових навчальних технологій. У разі створення сучасної системи контролю набутих знань пропонуємо затвердити наступні зміни – тестовий контроль повинен визначати близько половини вивченого матеріалу, залишаючи другу половину для екзаменаційного контролю у вигляді співбесіди, створюючи у підсумку стовідсоткове уявлення щодо знань студентів з патологічної фізіології.

Література

1. Гарина М.Т. Тестовий контроль в медінституті // *Клин. хирург.* – 1994. – № 5. – С. 67-68.
2. Основные направления совершенствования преподавания патофизиологии / Гоженко А.И., Свирский А.А., Коваленко Л.Г. и др. // *Труды Крымского гос. мед. ун-та им. С.И. Георгиевского.* – 2006. – Т. 142, Ч. III. – С. 208-209.
3. Патолофізіологія: Програма навчальної дисципліни для студентів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – Київ, 2006. – 67 с.
4. Шляхи реформування викладання патологічної фізіології / Гоженко А.І., Свірський О.О., Котюжинська С.Г. та ін. *Патологія.* – 2008. – Т. 5, №3. – С. 74.

Гуменюк О.М.¹, Гуменюк В.В.²

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ – ГОЛОВНА МЕТА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР

¹ *Львівський приватний медичний інститут,*

² *Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького*

На якість освіти у вищій школі впливає велика кількість факторів, серед яких: рівень підготовки абітурієнта, кваліфікація науково-педагогічних кадрів, зміст освітніх програм, матеріально-технічна база ВНЗ, навколишнє середовище, співпраця потенційними працедавцями.

Можна вважати, що методики інтерактивного навчання набули поширення у педагогічному досвіді пострадянських країн, але досвід інтерактивного планування з його установкою на розширення суб'єктивних освітніх змін на цей час не знаходить конкретного втілення у межах державних форм освіти, впроваджуючись частково в навчальні заклади недержавної форми власності.

Визнання єдиних ступенів і кваліфікацій у Європі – найважливіша мета інтеграції вищого освітнього Європейського простору. Цьому сприяє система європейських кредитів (ECTS) – визнання довіри між вищими навчальними закладами щодо відповідності якості підготовки студентів європейським стандартам. Крім того, дана система організації навчального процесу – якісно нова методологія навчання, при якій студенти є безпосередніми учасниками і повноправними партнерами в навчальному процесі.

Процес управління повинен відбуватись на демократичних засадах, коли до управління залучаються всі учасники навчального процесу, а це представники ВНЗ, студенти та потенційні працедавці. Управління повинно бути прогностичним і дозволяти обґрунтовано планувати подальший розвиток навчального закладу.

Підсумовуючи вищесказане, можемо зробити висновок, що забезпечення якості освіти у вищому медичному навчальному закладі залежить, в першу чергу, від системи управління вищим медичним навчальним закладом. Велике значення надається організаційно-педагогічним методам, які будуть сприяти підвищенню управлінської діяльності навчального закладу, формуванню особистісних якостей кожного студента, створенню сприятливого психологічного клімату та відносин між усіма учасниками навчально-виховного процесу.

УДК 611:378.147

Дейнега Т.Ф., Свінцицька Н.Л., Рогуля В.О., Тихонова О.О.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ВДНЗ УКРАЇНИ “УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ”

Вищий державний навчальний заклад України “Українська медична стоматологічна академія”, Полтава

Найважливішим завданням вищої освіти України є досягнення максимального розвитку здібностей та можливостей студентів забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Положення про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу визначає порядок оцінювання знань та практичних навичок студентів.

Ключові слова: освіта у вищих медичних закладах, кредитно-модульна система, розвиток здібностей студентів, формування клінічного мислення.

Достижение максимального развития способностей и возможностей студентов, а также обеспечение качества подготовки специалистов на уровне международных требований является самым важным заданием системы высшего образования Украины. Положения внедрения кредитно-модульной системы в организацию учебного процесса определяют порядок оценивания знаний и практических навыков у студентов.

Ключевые слова: образование в высших медицинских учреждениях, кредитно-модульная система, развитие способностей студентов, формирование клинического мышления.

Achievement of the maximal development of abilities and opportunities of students, and also maintenance of quality of the preparation of experts at a level of international requirements is the most important task of the system of the higher education of Ukraine. Regulations about introduction of the credit-modular system in the organization of educational process define the order of an estimation of knowledge and practical skills of students.

Key words: the education in the higher medical institutions, the credit-modular system, the development of abilities of students, the formation of the clinical thinking.

Вступ. На сучасному етапі модернізації вищої освіти України найважливішим завданням є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог [1, 2]. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у Вищому державному навчальному закладі України „ Українська медична стоматологічна академія” розпочалось з 1 вересня 2005 року для спеціальностей напрямку підготовки “Медицина”. Положення про впровадження кредитно-модульної системи в організації навчального процесу визначає порядок оцінювання знань студентів, розроблений з метою удосконалення чинної в академії системи контролю якості знань студентів та адаптації її до загальноєвропейських вимог [3].

Основна частина. Основні принципи положення розкриває в організації поточного і підсумкового контролю знань студентів, методики визначення показників академічної успішності студентів у системі кредитів та спрямоване на реалізацію наступних завдань: підвищення мотивації студентів до активної роботи із систематизації знань та їх засвоєнню впродовж навчального року; переорієнтації цілей студентів з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, вмінь та навичок; проведення відкритого контролю знань, тобто ознайомлення студентів на початку вивчення дисципліни з контрольними завданнями та всіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання. Перехід до нової системи організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи потребує від професорсько-викладацького складу кафедри анатомії людини оволодіти новою системою психолого-педагогічних та методичних вмінь, сучасними технологіями навчання та визначення кінцевої цілі своєї дисципліни, виходячи із стандартів освіти відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми. Для цього треба вміти: структурувати навчальну програму із анатомії людини в модулях, змістових модулях; нормувати модульну структуру програми в залікових кредитах ECTS; будувати рейтингову шкалу оцінювання успішності студентів; конвертувати багатобальну рейтингову шкалу у шкалу оцінювання ECTS; визначити зміст та форми самостійної роботи студентів згідно зі специфікою дисципліни; визначити критерії діагностики успішності навчання.

Для кращої діяльності, а також оцінити ступінь оволодіння практичними навичками.

Тому оцінювання підсумкового модульного контролю доцільно розділити на три етапи: 1) оцінювання ступеня оволодіння практичними навичками; 2) тестовий контроль; 3) усне опитування. На першому етапі студент на вологих анатомічних препаратах, муляжах демонструє частини органів, їх топографію, анатомічні утворення. Оцінювання кожного розділу має свою шкалу балів. Така система оцінювання студентів є універсальною, вона здатна виявити всі недоліки в підготовці до тієї чи іншої теми модуля, враховує практичне значення і складність засвоєння кожного модуля.

Для активації навчального процесу при вивченні предмета “анатомія людини” дієвим виявляється залучення студентів до роботи студентського науково-дослідного гуртка кафедри. По-перше, при підготовці доповідей, які студенти готують до виступу на засіданнях гуртка, вони більш поглиблено вивчають матеріал по досліджуваній темі, використовуючи велику кількість додаткової літератури, Інтернет, що значно розширює їх кругозір. По-друге, здобуваються практичні навички, при роботі над виготовленням анатомічних препаратів.

Хочеться відмітити, що спостерігається підвищення зацікавленості до вивчення предмета у студентів, після того, як на засіданнях СНДГ, вони бачать роботи своїх однокурсників, слухають про хід, методику виготовлення препаратів, про їх наукову і навчальну цінність.

Такий “сухий” предмет, як анатомія людини також можливо „оживити” ігровим методом. Наприклад, провести гру в слова. Ідея гри полягає в тому, що перший студент називає анатомічний термін, а наступний студент підбирає термін на літеру, якою закінчується перше слово. Наприклад: cranium Є mandibula Є arx і т.п. З метою ускладнення задач рекомендується проводити гру по певній тематиці: кісткова система, череп, м'язова система, внутрішні органи і т.д. Під час гри перевіряються знання студентів з анатомії, по певній темі, визначається загальний рівень розвитку, вносяться корективи в вимову терміна: правильність закінчення, наголос. Така гра може займати не більш, ніж 5 хв. навчального часу і повністю замінити фронтальне опитування. Такі заняття оживляють атмосферу в учбовій кімнаті, спонукають студентів повторяти пройдений матеріал.

Окрім вказаного методу можливо примінити і інші: проведення анатомічного „Брейн-рингу”, складання кросвордів, рольові ігри, коли студент являється певним органом і де можливо прослідкувати взаємозв'язок між органами і системами, та інші. Вид методу ігрового навчання в повній мірі залежить від фантазії викладача та активної участі студентів.

Які б методи навчання ми не застосовували, головне наше завдання формувати у студентів міцні, базові знання з анатомії, які студенти в повному обсязі зможуть застосувати на клінічних кафедрах і при написанні „Крок 1”.

Впровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес, як показала наша практика, дало такі позитивні результати: 1) студенти практично не пропускають занять; 2) більш старанно готуються до практичних занять, тому що всі опитуванні на кожному занятті.

Висновки. Таким чином, кредитно - модульна система має як позитивні, так і негативні результати, тобто потребує удосконалення.

Література

1. Система управління якістю медичної освіти в Україні / [І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко та ін.]. – Д.: „Арт-пресс”, 2003. – 212с.

2. Пидаев А.В. Болонский процесс в Европе. Что это такое и нужен ли он в Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? / А.В. Пидаев, В.Г. Передерий. – Одесса, 2004. – 192 с.

3. WFME Task Force on Defining International Standards in Basic Medical Education // Report of the Working Party, Copenhagen, 14-16 October 1999. – Medical Education. – 2000. – 34. – P. 665-675.

УДК 611.01

Доскоч О.Р., Салоденко Т.А., Чортківська М.В., Стефанчук О.Р.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ АНАТОМІЇ І ПАТОМОРФОЛОГІЇ

Чортківський державний медичний коледж

У статті висвітлені аспекти забезпечення якості навчання студентів на кафедрах анатомії і патоморфології на основі впровадження кредитно-модульної системи освіти. В умовах цієї системи вагомою складовою засвоєння студентами курсу анатомії і патоморфології у позааудиторний час є самостійна робота.

В статті освещены аспекты обеспечения качества обучения студентов на кафедрах анатомии и патоморфологии на основании внедрения кредитно-модульной системы образования. В условиях этой системы весомой частью усвоения студентами курса анатомии и патоморфологии во внеаудиторное время является самостоятельная работа.

Present article deals with important aspects of the students' learning quality support on the department of anatomy and pathomorphology on the basis of ECTS implementation. This education system presupposes that the major role in anatomy and pathomorphology mastering by the students belongs to the individual work during their out-of-class activity.

Ключові слова: самостійна робота студентів, кредитно-модульна система, анатомія, патоморфологія.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, кредитно-модульная система, анатомия, патоморфология.

Key words: the students' independent work, ECTS (European Community Course Credit Transfer System), anatomy, pathomorphology.

Вступ. У Чортківському державному медичному коледжі впроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу, яка забезпечує підвищення якості освіти в умовах інформаційного суспільства, освітню мобільність кожному, набуття здатності самореалізації та конкурентноспроможності на ринку праці.

Метою роботи є обговорення досягнень та недоліків в забезпеченні якості навчання при впровадженні кредитно-модульної системи освіти.

Основна частина. Анатомія і патоморфологія – фундаментальні дисципліни, і знання, які студенти отримують, є базовими для всіх клінічних дисциплін, що забезпечують професійно-практичну підготовку медичних сестер.

На самостійне опрацювання з анатомії і патоморфології виносяться окремі теми згідно з робочою програмою. Для зручності опрацювання та підвищення рівня глибшого засвоєння матеріалу у процесі самостійної роботи в кінці кожного розділу подано контрольні запитання і список рекомендованої літератури, тести, задачі, теми реферативних робіт. Весь матеріал самостійної роботи структурований, лекційні матеріали з гіперпосиланнями. Наприклад, при вивченні патології системи дихання студенти можуть пригадати будову та функції органів дихання, механізм вдиху і видиху, які вивчали на біохімії, анатомії та фізіології завдяки гіперпосиланням.

При вивченні курсу анатомії і патоморфології студентам пропонуються різні форми самостійної роботи:

- виконання робіт реферативного характеру;
- підготовка виступів на наукових засіданнях та конференціях;
- підготовка навчальних слайд-фільмів, тестових завдань, ситуаційних задач, таблиць, схем, макропрепаратів;
- навчально-дослідницька робота студентів на практичних заняттях.

Враховуючи те, що анатомія і патоморфологія є базовими дисциплінами, однією з найпоширеніших форм самостійної роботи студентів на даному етапі навчання є аналіз наукової літератури і написання реферативної роботи з тематики дисципліни. Для виконання такої роботи студент оперує всім об'ємом знань, отриманих протягом навчального року, широко використовує наявну в бібліотеці навчальну і наукову літературу, інтранет-версії лекцій з кольоровими ілюстраціями, матеріали інтернету.

Велике значення мають виступи на конференціях, де студенти, члени гуртків анатомії і патоморфології, представляють результати навчально-дослідницької роботи у вигляді доповідей, набуваючи при цьому фахового бачення проблеми, уміння знайти та здійснити статистичну обробку необхідної інформації. Крім того, гуртківці опановують основи мультимедійної демонстраційної техніки.

Слід зазначити, що з анатомії і патоморфології проводяться консультативні та індивідуальні заняття, що мають особливе значення для самостійної роботи студентів. Індивідуальна робота планується з урахуванням успішності студентів, беруться до уваги проблеми, які виникають при виконанні самостійної роботи. Використовуються елементи проблемного навчання, не надаються готові істини, студенти спрямовуються до пошуку самостійних шляхів вирішення поставленого завдання.

За будь-яких принципів організації навчального процесу системі оцінювання знань належить важлива роль у забезпеченні високої якості освіти та формуванні конкурентноспроможних фахівців.

Оцінка за модуль визначається як сума балів поточної успішності та балів, отриманих на підсумковому модульному контролі. За поточну успішність студенти отримують максимальну кількість – 100 балів, таку ж кількість балів і на підсумковому модульному контролі.